

De zin en onzin van sociale innovatie: verslag paneldebat 06/12/2012.

Moderator: Liesbeth Van Impe (hoofdredacteur Het Nieuwsblad)

- *Abdelatif Cherkaoui Al-Ikram vzw*
- *Chris Truyens Samenlevingsopbouw Vlaanderen*
- *Nele Hofman OCMW Kortrijk*
- *Herman Peeters ACW Gent*
- *Ann Neels OCMW Antwerpen*
- *Bert Boone Bewust Mensgericht Ondernemen*

Debat 1

- *Abdelatif Cherkaoui Al-Ikram vzw*
- *Chris Truyens Samenlevingsopbouw Vlaanderen*

De moderator stelt de vraag welke groepen er steeds terugkomen naar de hulpverlening.

Abdelatif Cherkaoui licht de werking van de vzw Al-Ikram toe en vertelt dat het moeilijk te zeggen is welke groep het grootste is. Hij haalt een voorbeeld aan van een alleenstaande vrouw met drie kinderen, die voordien afhankelijk was van haar man, die nu in de gevangenis is beland. Zij was genoodzaakt om op straat te leven met de kinderen. Men trachtte opvang voor haar te zoeken, maar de wachtlijsten zijn enorm lang. Al-Ikram stelt alles in het werk om dit gezin zelf te helpen, en biedt onderdak aan.

Chris Truyens zegt dat de doelgroepen wel bekend zijn: de thuislozen, alleenstaande ouders, werklozen,... maar de economische crisis veroorzaakt nieuwe groepen van mensen in armoede. Dit zorgt ervoor dat zij die voor de crisis al in armoede leefden, nu nog verder in de armoede worden geduwd. Deze groepen zijn vooral de onderbeschermden, de mensen van allochtone afkomst, de mensen zonder wettig verblijf en de langdurig werklozen die door de degressieve uitkeringen nog armer worden.

Wat kunnen we hieraan doen?

Volgens Abdelatif Cherkaoui is de gebrekkige kennis van de Nederlandse taal een probleem. Maar ook hier blijken de wachtlijsten lang. Al-Ikram biedt dus zelf Nederlandse taallessen aan. Men tracht aan noden te beantwoorden van behoeftigen door zelf initiatieven te ontwikkelen waar de overheid faalt.

Chris Truyens zegt dat er, naast een gebrek aan informatie, vooral gekampt wordt met te hoge drempels die er zijn, vaak veroorzaakt door een gevoel van schaamte.

De moderator vraagt of de lokale organisaties die drempels kunnen wegnemen.

Chris Truyens hoopt dat ze uiteindelijk vooral structureel iets teweegbrengen. Het is een schande dat deze initiatieven nodig zijn om de noden te ledigen, het middenveld zou dit moeten opnemen.

De moderator wil weten of de lokale initiatieven vaak genoeg een oplossing kunnen vinden.

Abdelatif Cherkaoui licht toe dat er per cliënt een dossier wordt opgesteld, waarin ook vermeld wordt wat er vooraf is gegaan aan de problematische situatie waar men zich in bevindt, men geeft de redenen van armoede in het dossier aan. Deze dossiers worden wel doorgegeven aan diensten en andere organisaties. Zo zijn er bepaalde procedures in samenwerking met de Woonhaven, maar dit gaat vaak traag. Dan gaat de vzw sneller een oplossing zoeken, maar met de toename van de cliënten wordt dit ook moeilijker.

Chris Truyens vindt dat de overheid zijn rol onvoldoende speelt, waardoor deze organisaties helaas nodig zijn. Een structurele oplossing is nodig.

Debat 2

- Nele Hofman OCMW Kortrijk

- Herman Peeters ACW Gent

Wat maakt de hulp van lokale organisaties anders dan wat de overheid doet?

Herman Peeters stelt dat de organisaties zeer kort op de bal spelen bij specifieke noden. De aanpak is ook anders. De reguliere welzijnszorg zit vast in een efficiëntielogica, waardoor men de tijd niet meer neemt, of kan nemen, voor mensen in diepe problemen. Het aspect 'tijd', wat deze hulpbehoevenden net veel nodig hebben, kunnen ze bij deze lokale organisaties wél bieden. Men kan bijvoorbeeld de papieren in orde brengen en meer begeleidend werken.

Hoe komt het dat de overheid niet aan die acute noden kan helpen?

Nele Hofman zegt dat dé overheid en hét OCMW niet bestaat. De instanties moeten voor *iedereen* werken volgens het gelijkheidsbeginsel, wat niet altijd makkelijk is. Via de samenwerking tussen bijvoorbeeld OCMW's en lokale organisaties kan dat wel. Hulpverlening is iets persoonlijks en dus moeilijk in een algemeen referentiekader te ontwikkelen. Een voorbeeld is een lokale vzw die ontstaan is vanuit de problematiek dat er een sterke toename was van mensen zonder papieren die bij kerkelijke instanties geld kwamen vragen. Het OCMW kan deze mensen niet helpen omdat ze buiten de wet staan, maar in samenwerking met die vzw kan het wel.

Herman Peeters stelt dat er vaak een probleem is met legitimiteit en deontologie. Vaak vervalt men in een juridisch discours waarbij bijvoorbeeld bewoners die ergens wegmoeten beroepen op hun recht op een woning, en het OCMW juridisch inzet om aan te geven dat het niet vanzelfsprekend is.

Nele Hofman vindt dat er inzake thuisloosheid vaak naar het OCMW wordt gekeken, maar dat zij ook maar beperkte mogelijkheden hebben. Het OCMW zit vaak in een dubbele rol: maatschappelijk draagvlak tegenover hulpverlening. Zo wordt momenteel alles rond privacy misbruikt om mensen onder te beschermen, waardoor bijvoorbeeld de automatische toekenning van het OMNIO-statuuut nog steeds geen feit is. Sociaal werk is vaak te gespecialiseerd en te gefragmenteerd, misschien moeten we terug meer generalistisch aan welzijnszorg doen.

Hoe kan je die organisaties steunen?

Nele Hofman zou vooral deze organisaties laten doen en ze ondersteunen en faciliteren, ook om zaken op de politieke agenda te zetten. Niet alles moet top-down aanvaard worden van bovenaf, men kan ook zelf actie ondernemen als OCMW.

Herman Peeters wil de lokale organisatie een plaats geven in het veld, ze een stem geven. Er moet naar deze organisaties geluisterd worden omdat er een signaal vanuit gaat en er dingen uit kunnen groeien. Ook moet men zich ervan bewust zijn dat in deze organisaties vaak vrijwilligers werken die de hulpverlening bieden. De lokale overheden moeten in deze organisatie investeren, dit kan bijvoorbeeld ook door ze fysieke ruimte aan te bieden waar men zijn organisatie kan vestigen of waar men kan vergaderen. Deze organisaties zijn altijd op zoek naar middelen, de innovatie kan erin bestaan dat ze gefinancierd worden.

Nele Hofman: net omdat deze organisaties innovatief en multidimensioneel werken, zijn ze moeilijk te categoriseren. Bovendien is het voor hen vaak moeilijk om projecten uit te schrijven en worden ze vaak van het kastje naar de muur gestuurd en doorgeschoven.

Debat 3

- Ann Neels OCMW Antwerpen

- Bert Boone Bewust Mensgericht Ondernemen

De moderator vraagt of de OCMW's en lokale overheden hun verantwoordelijkheden voldoende opnemen.

Ann Neels antwoordt met de vraag: wat verstaan we onder verantwoordelijkheid? Ze vindt dat op geen enkele manier de verantwoordelijkheid ter discussie staat. Samenwerking is belangrijk.

Faalt de overheid vandaag de dag?

Ann Neels vindt van wel, maar ook dat alles oplossen een utopie is. We schieten tekort, maar door de financieel-economische crisis is er minder geld en verhogen de noden. Omdat er altijd middelen tekort zijn zullen we creatief moeten zijn.

Is de overheid ambitieus genoeg om de problemen aan te pakken?

Bert Boone vindt dat lokale verbinding z'n nut heeft, maar dat de verschillende actoren en de overheid vaak hetzelfde doen. De overheid moet zich leren afstemmen en stoppen met de zwarte piet telkens door te schuiven. Als sociaal ondernemer is het belangrijk om niet gefragmenteerd te werk te gaan. De overheid moet vooral regisseren, coördineren en faciliteren. De overheid neemt teveel de rol als actor op.

Ann Neels: die fragmentering is helaas realiteit, maar de overheid is niet teveel actor. Het is een illusie dat de overheid voor bepaalde zaken geen initiatieven zou mogen nemen.

Door de toenemende vergrijzing, de toenemende verzilvering is er een toegenomen nood aan zorg.

Bert Boone vindt dat armoede multidimensioneel aangepakt moet worden, en niet gefragmenteerd zoals nu. Als ondernemer is het moeilijker om te innoveren als er telkens maar gefragmenteerde 'budgetjes' zijn.

Zou een schepen voor armoedebestrijding een oplossing kunnen bieden of is het ingewikkelder?

Ann Neels vindt dat het belangrijk om het overzicht van het sociaal beleid te bewaren.

Bert Boone vindt het een stap vooruit. We denken teveel in groepen, waardoor individueel gediscrimineerd wordt. Het is niet omdat je een karakteristiek van een statistiek hebt, dat je tot een bepaalde groep behoort.